

Eelt op mijn ziel

Een waargebeurd verhaal uit Nederlands-Indië

Colofon

ISBN: 978 94 6365 175 2
1e druk 2019
© 2019, Yvonne Molenaar

Exemplaren zijn te bestellen via de boekhandel
of rechtstreeks bij de uitgeverij:
Uitgeverij Elikser
Ossekop 4
8911 LE Leeuwarden
www.elikser.nl

Vormgeving binnenwerk en omslag: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Eelt op mijn ziel

*Een waargebeurd verhaal
uit Nederlands-Indië*

Yvonne Molenaar

Voor Mama

Verleden

De twee culturen in mij maken mijn leven soms moeilijk. Hoe ouder ik word, hoe belangrijker mijn afkomst voor mij is. Vroeger, toen ik nog klein was, maakte het niks uit hoe ik was. Ik groeide op in Friesland en droeg, net als de kinderen van school, boerenklompen. Het was normaal en niemand deed er moeilijk over. Ik hoorde er gewoon bij.

Thuis aten we rijst, maar ook vaak aardappels. We vierden grote verjaardagen, die anders waren dan bij mijn vriendinnen. We zaten niet in een kringetje en er waren naast chips en toastjes ook Indische snacks als loempia's, risolles en lemper. Natuurlijk zelfgemaakt door mijn moeder. Maar er was ook gewoon taart en kaarsjes uitblazen hoorde er dan ook bij. Iedereen liep door elkaar heen, zat overal en nergens en mijn vader speelde op de gitaar en eenieder die het leuk vond, zong een liedje mee. Ook was er steevast eten voor een heel weeshuis en stond men ieder op zijn beurt buiten saté te roosteren op houtskool. Iedereen vond het altijd geweldig bij mij thuis, omdat mijn ouders heel erg gastvrij waren. Men was ook altijd graag bij ons. Bij mijn vriendinnen kon dat in die tijd thuis allemaal niet. Als een vriendinnetje aanbelde tijdens het eten schoof mijn moeder een stoel en een bordje bij. Als ik tijdens etenstijd aanbelde bij een vriendinnetje werd ik óf naar huis gestuurd met de mededeling straks weer terug te komen óf ik mocht in de hoek van de huiskamer met een boekje wachten totdat ze klaar waren met eten. Dat vond ik zo gek dat ik er liever voor koos om naar huis te gaan. Soms vroeg een moeder van een vriendinnetje of ik wilde blijven eten en dat wilde ik dan wel. De vraag die daarna werd gesteld, vond ik echter verbijsterend: hoeveel aardappels ik at ...?

Geen idee! Ik antwoordde dan maar “tien”, waarop de moeder dan lachend uitlegde dat het er normaal gesproken twee waren. Beschaamd liep ik dan weg. Waarom wist ik dat niet? Bij ons thuis schildte mijn moeder gewoon een hele volle pan. Ik denk dat het er tegenwoordig, met de vele culturen, heel anders aan toegaat, maar in die tijd was het verschil groot. Verder had ik een normale jeugd. Dat ik vond dat ik ‘anders’ was, kwam meestal door mensen om me heen. In die tijd waren er nog veel oud-mariniers of oud-Indiëgangsters die lang gediend of gewoond hadden in Indië. Als ze mij zagen, wilde het nog wel eens gebeuren dat men mij in het Maleis aansprak. Het voelde denk ik als een soort ‘thuiskomen’, bedenkt ik me nu. Als ik dan zei dat ik de taal niet sprak, was men verbouwereerd en vroeg mij dan waarom niet en of ik later niet terug wilde.

“Terug waarheen?” vroeg ik dan. Het maakte mij onzeker over mezelf. Ik wist niks over het land van mijn voorouders. Mijn ouders vonden het belangrijk dat wij Nederlands opgevoed werden, omdat we nou eenmaal hier woonden. Ze vertelden dat wij wellicht twee keer zo hard ons best moesten doen om geaccepteerd te worden in deze maatschappij. Dus ik sprak mijn Nederlands keurig en wilde geen fouten maken. Ik wilde niet ‘die buitenlander’ zijn.

Als ik in de spiegel keek, zag ik grote bruine ogen en lang zwart haar. Ik had een lichte huidskleur en ik was klein van stuk, zodat ik altijd vooraan moest staan in de rij op het schoolplein. Er waren niet veel Indische mensen in Friesland in die tijd. De meesten waren bij aankomst in Nederland in de Randstad geplaatst. Bij mij in de klas zat nog een ander Indisch meisje, maar daar had ik verder geen klik mee.

Ik ging niet graag naar school en hing vaak rond in de stad met een horde jongens om me heen. Een gevaarlijk meisje,

dat was ik, zei men. Waarschijnlijk omdat ik afweek van het standaard gewone meisje.

Maar hoe erg ik mezelf ook Nederlands vond, ik trok het me toch heel erg aan als iemand een opmerking maakte over getinte mensen, omdat ik daar niet mee vergeleken wilde worden.

Om mijzelf maar zo geliefd mogelijk te maken, ging ik *pleasen*. Ik deed wat de ander wilde, omdat ik het fijn vond dat mensen mij mochten en graag met mij omgingen. Omdat ik altijd in gedachten hield dat de mensen mij als ‘anders’ zagen, vond ik het belangrijk om het iedereen naar de zin te maken, zodat ze merkten dat Indische mensen leuk waren.

Pleasen werd mijn leven. Men moest mij leuk vinden. Geven en er niks voor terugverwachten, zou mijn valkuil worden waar ik vandaag de dag nog steeds mee kamp. In mijn jeugd werd ik beschermd door mijn moeder. Doordat zij de klappen van de zweep kende, wilde zij mij behoeden voor alles wat in het leven fout kon lopen. Het leven dat zij kende, gunde ze mij niet. De nare ervaringen waar zij aan blootgesteld was, mochten mij niet overkomen. Klein van stuk, maar een tijger waar het om haar kinderen ging. Voor mij was dat veiligheid. Ik had de veiligheid om bij alles wat ik haar vertelde meteen in bescherming genomen te worden en of het nu waar was of niet, ze kwam voor mij op. En dat doet ze nog steeds. En nog steeds weet ik dat ik bij alles wat ik zeg of doe de oneindige steun van mijn moeder krijg. De veiligheid die zij vroeger niet had, staat nu op de eerste plaats voor haar kinderen.

Toch bracht dat ook een soort onzekerheid met zich mee. Want: hoe moest ik dat nu allemaal zonder mijn moeder fixen? Maar ook daar kwam ik al snel achter. Want toen ik

op mijn zeventiende afscheid moest nemen van mijn eerste liefde, omdat hij een ander meisje leuker vond, belandde ik in een soort verdriet dat ik niet kende. Het heette liefdesverdriet. Dat was een hele nieuwe ervaring en ik kon er niet mee omgaan. In plaats dat ik dit grote verdriet serieus nam, vluchtte ik in de armen van een Indische man waarvan ik wist dat hij mij leuk vond. En ik dacht mijn verdriet te kunnen vergeten door met hem om te gaan. Ik beloofde mezelf dat ik nooit meer de pijn zou voelen die ik voelde toen mijn vriendje het uitmaakte. Als ik er nu aan terugdenk, weet ik dat ik het een belangrijke tijd was, de pubertijd. Het leren van verschillende gevoelens en hoe ermee om te gaan. Ik heb ervan geleerd dat ik nooit tegen een jong mens dat zo verliefd is dat het lijfelijk en wezenlijk pijn doet, zou zeggen “dat het wel overgaat” of “dat zij nog te jong zijn om echte liefde te voelen”. Het is namelijk wél een echt gevoel van liefde, een allesoverheersend gevoel dat op latere leeftijd nog steeds als een mooie, diepe en pijnlijke herinnering zal worden gezien. Hij, de Indische man, zou de vader worden van mijn kinderen. Ik ging al snel na onze eerste ontmoeting met hem mee naar de drukke Randstad, wat voor een beschermd meisje dat opgroeide in Friesland een enorme verandering was. Ik wendde mij af van mijn vrienden, mijn school en mijn thuis. Er ging een knop om. Ik wilde vergeten en opnieuw beginnen. En ik deed dat door met hem mee te gaan, zo mijn moeder in totale wanhoop achterlatend, want wat kon ik nou? Ik had niks geleerd thuis: mijn moeder was er altijd en deed alles voor mij. De buurvrouw, die mijn moeder iedere dag de deur uitsleepte omdat ze anders bijna doodging van verdriet, zei het ook. “Dat schaap kan nog niet eens haar eigen kont afvegen,” zei ze dan. Gelukkig was zij er voor mijn moeder. Ik op mijn beurt kwam bij hem in het nest van een échte

Indische familie terecht. Ik leerde hier dat Indisch zijn uit meerdere gradaties en soorten bestond. Het zachte behulpzame waar ik uit kwam, was hier niet van toepassing. Hier werd ik met de harde hand heropgevoed. Door mijn vrije Nederlandse opvoeding en mijn veilige thuishaven, waar ik op nummer 1 stond, wierp deze cultuurschok mij regelrecht de afgrond in. Het was overheersend en dominant. De taal sprak ik niet en dat werd me verweten. Sommige gewoontes kende ik niet en daardoor leek ik dom. Al snel was ik een 'domme Indo', lui en zelfs brutaal. Een zuurpruim, omdat ik de humor niet begreep en ik me verloren voelde en er alleen voor stond. Ik wist niet meer wat ik wel en wat ik niet kon geloven of op wie ik kon vertrouwen. Mijn stem leek niet te gelden. Mijn veiligheid was weg. Mijn echtgenoot stond altijd achter mij, maar kon niet voorkomen dat ik totaal verzoop in deze grote, dwingende Indische gemeenschap en dat ik het grootste deel van mijn huwelijksleven eenzaam was. Eenzaam in de zin van onbegrepen en een onbelangrijke schakel in het geheel te zijn. Terwijl ik thuis bij mijn ouders en mijn familie belangrijk was en iedereen mij graag zag en mocht, was ik in mijn nieuwe onpersoonlijke omgeving in de Randstad en in deze grote familie totaal niets.

Een van de velen was ik, niet bijzonder en zeker niet speciaal. Het maakte mij verdrietig en stil. Hierdoor verloor ik mijn zelfrespect en zelfbeeld. In de spiegel zag ik niet meer wie ik werkelijk was en ik begon de verwijten te geloven dat ik dom en lui was en dat mijn eerstgeborene door mijn zielige onzekerheid huilerig en bijna onhandelbaar was. Waardoor ik nog meer aan mezelf begon te twijfelen en angstaanvallen kreeg.

Waarom waren deze mensen zo anders dan mijn eigen familie? Ik was meer Nederlands dan mijn man. Hij was hier niet

geboren en was met zijn familie pas veel later naar Nederland gekomen. Was dat het verschil? Waarom kon ik er niet mee omgaan? Was ik te jong? Kreeg ik geen eerlijke kans mezelf te bewijzen?

Waarom ik niet terugging naar mijn ouders toen ik doorkreeg dat het niet ging? Geen idee. Indische/Nederlandse koppigheid misschien? De wil om het toch alleen te redden? Indoctrinatie?

Degene die het zo lang volhield in de wereld die niet de mijne was, was niet ikzelf, maar het was de persoon die altijd pleasde, de mens die gevormd was door de omgeving, het meisje in dit mens zat diep verstopt. Ik was de vrouw die ik moest zijn. Niet die ik wilde zijn. Pleasen leerde ik op school om aardig gevonden te worden. Pleasen hielp hier niet; ik was niet gewild en ergens wekte ik irritatie op, omdat ik was wie ik was. Een meisje met het hart op de tong met een duidelijke eigen mening. Dus werd ik iemand die ik niet was. Deed dingen waar ik niet achterstond, maar waar ik wel de lieve vrede mee kon bewaren. Dat was voor mij de enige mogelijkheid om te overleven.

Op de dagen dat ik triest was, ging ik naar zolder en opende daar de kist die ik van huis uit had meegenomen. Het bevatte mijn jeugd. Foto's, liefdesbrieven, gedichten, verhalen. Stiekem verlangde ik weer naar de onbezorgde tijd waarin mijn moeder alles voor mij oploste. De vrienden die ik zo plotseling had verlaten wilde ik weer ontmoeten, de school waar ik af was gegaan om met hem mee te gaan en die ik zo haatte, werd nu in mijn herinnering gezien als juist een hele fijne plek. En iedere keer als ik in die kist had gesnuffeld en weer had gesnotterd, schreef ik een stukje in mijn dagboek, dat veilig in die kist lag. Soms schreef ik hele verhalen, die

ik er later weer uit zou scheuren en zou verbranden, omdat ik niet wilde dat iemand wist hoe het er in mijn hart écht uitzag.

Uiteindelijk, toen ik echt niet meer kon, ben ik bij hem weggegaan. We waren inmiddels twintig jaar verder. En zelfs toen kreeg ik geen steun van zijn familie. Alleen verwijten en sneren dat ik op hangende pootjes terug zou komen en dat ik nooit meer een andere man zou vinden, omdat niemand van mijn kinderen zou kunnen houden. Ik beloofde mezelf dat ik nooit meer terug zou komen. Al zou dat betekenen dat ik droog beschimmeld brood zou moeten eten.

Het was voor mij de allereerste keer dat ik op eigen benen stond. Ik kon nog steeds niks en het leven waar ik in terecht kwam, benauwde mij vreselijk. De toekomst was een groot zwart gat en de kinderen werden opgestookt, zodat ik ze tijden niet heb gezien. Je bent een slechte moeder, zo kreeg ik te horen. Slecht, omdat ik voor mezelf koos. Ze hadden mij moeten helpen. Maar ik heb alles zelf gedaan: zelf mijn leven weer opgepakt, zelf weer leren lopen, zelf weer leren zien, alles. Helaas heb ik mijn kinderen daarmee enorm gekwetst, maar het meisje in de mens die ik niet was, wilde eruit, wilde ook weer leven en wilde uit de wereld waarin ze zat. Ik was mijn identiteit kwijt en moest vechten om mezelf weer te kunnen zien in de spiegel, mijn naam en mijn gezicht weer als één geheel te kunnen zien. Ik nam mijn meisjesnaam terug en zwoer het nooit meer los te laten. Mijn arme ouders konden alleen maar lijdzaam toekijken hoe ik overleefde. Achteraf wist ik dat ik dit nodig had. Maar op dat moment was het zwaar om een eind bij mijn ouders vandaan te zijn, overal zelf voor op te moeten draaien en ook nog te moeten vechten om onder het regime van mijn inmiddels ex-schoonfamilie uit te komen.

Een hele tijd wilde ik niks maar dan ook niks meer te maken hebben met alles wat Indisch was. Ik associeerde Indisch zijn met het onderdrukte gevoel waar ik vanaf wilde. Ik at alleen aardappels en wilde niet eens meer Indisch koken, ook niet op verzoek van anderen, die al watertandend wat gerechten opnoemden. Ik kon geen Maleis meer horen en ik wilde geen Indische mensen meer zien. Heel erg. Gelukkig nam dit naarmate de tijd verstreek weer af. Want dit was niet Indisch, dit was die familie. Maar nog: als ik iemand uit die tijd tegenkom en ze vragen mij of ik er een ben van ... dan draait mijn maag zich om. Ik ben van mezelf, en ik ben mezelf, ik ben ... Ze weten niets van mij, houd ik mezelf dan ook maar voor.

Godzijdank is het contact met mijn ex inmiddels hersteld. De kinderen zijn er blij mee. En ik stiekem ook.

Mijn tweede echtgenoot was een grote Nederlander uit een klein dorpje. Zo'n dorpje waar er nog 'uit huis' getrouwd wordt, de mening van de dominee zaligmakend is en waar een relatie met een 'buitenlander' de goden verzoeken is. Zo'n dorpje waar iedereen elkaar kent en je geduld moet hebben bij het kleine supermarktje, omdat er altijd wel iets te roddelen valt.

Hij was de persoon die mij uit een heel diep dal trok, mij in dat dorp plantte en mij gouden bergen beloofde. Ik geloofde in hem. Op verjaardagen zaten we in een Hollandse kring met chips en toastjes en de feestdagen vierden we iedere keer bij iemand anders. Om de beurt. Ik hoefde niet te lopen op verjaardagen en kon rustig blijven zitten als iemand mij vroeg of ik wat wilde drinken. Bij Indo's kun je zeggen: "Ik pak zo zelf wel", dat is juist beleefd. Dat kan je niet maken bij Nederlanders, dat is zelfs onbeschoft. Maar ik merk wel

dat, met de komst van de verschillende culturen, het wat soepeler en gastvrijer wordt allemaal. Dat is een mooie ontwikkeling.

Bij mijn Indische ex-schoonfamilie ging dat anders. Zo blijven zitten als mij gevraagd werd of ik wat wilde drinken, dat kon echt niet door de beugel, dan was ik lui. Dat is een groot verschil, maar dat moet je net even weten. Ik was nog in mijn please-periode toen ik met mijn tweede echtgenoot was. Gewoontes leer je moeilijk af. Ik pleasde hem tot ik een ons woog. Hij at mijn heerlijke eten, ik streek zijn kleding, ik smeerde zijn brood, ik ging waar hij ging. Hij op zijn beurt, eerlijk is eerlijk, zorgde op zijn manier heel goed voor mij. Als ik thuiskwam, brandde het haardje en stond mijn koffie klaar. Ieder weekend togen we naar ons chalet in Zeeland. Heel burgerlijk, maar zalig veilig en vertrouwd. Hij deed alles voor mij. Helaas leed hij aan een soort dwangneurose, wat hij overigens nooit toe zou geven. Mijn vriendinnen riepen constant dat ze het geen uur met hem zouden uithouden als ze hem weer iets onlogisch zagen doen bij het aanrecht. Mijn moeder werd neurotisch van hem, omdat ze nooit wist in welk deel van de prullenbak ze iets moest gooien omdat het niet logisch was en, wat ze ook deed, het was altijd net het verkeerde, zodat hij het weer uit de prullenbak viste. Het ergste was dat mijn Indische moeder, die altijd bakte en kookte en wiens aanrecht haar altaar was, bij deze man niet eens de keuken mocht betreden, bang dat ze rommel maakte. De vaatwasser mocht niet worden aangeraakt en voor drinken en versnaperingen zorgde hij!

Dus als hij vroeg: “Wat wil je drinken?” en zij zei: “Ik pak zelf zo wel”, en hij zei: “Zeg nou maar wat je wilt, dan pak ik het wel”, en zij dan maar wat zei om van hem af te zijn, dan had ik mijn billen al bij elkaar geklemd. Hier, in mijn

nieuwe leven, was het Indische en het Nederlandse wel een heel groot verschil. En ik zat ertussenin. Deze man was heel erg precies en pietluttig. En ik pleasde graag, dus ik kon er meestal wel tegen. Maar onderhuids wist ik dat, ondanks de veiligheid van dit leven, ik toch weer heel langzaam mijn zelfbeeld en zelfrespect verloor. Hij was zo precies dat het ziekelijk was. Onlogisch, irritant en onhebbelijk.

Terwijl het bij mijn ouders zo is: als je honger hebt, eet je, en als je dorst hebt, drink je. Bij hem was dat niet zo en hij kon daar ook niet zo goed mee overweg, wat enorm irriteerde in mijn familie.

Ik kan je verzekeren dat ik krankzinnig heen en weer geslingerd werd tussen mijn Indische ouders en mijn oer-Hollandse echtgenoot. Pas toen hij, jaren later, verliefd werd op een blonde deerne en ik weer in het diepe dal gegooid werd waar hij mij uit had gesleept, besloot ik: hier word niet meer gepleased. Hij kan de boom in en ik word weer ik.

Toen ik na de echtscheiding in een soort van identiteitscrisis kwam en mezelf de vraag stelde wat er in hemelsnaam mis met mij was dat hij voor een blonde deerne koos, werd ik door de huisarts naar een aan de praktijk verbonden geestelijk begeleider gestuurd.

“Ga praten met hem,” zei ze. “Hij is ook Indisch, net als jij, misschien begrijpen jullie elkaar.”

Ze zei het voorzichtig en ik begreep eerst niet waarom ze dit zo expliciet zei, maar toen ik bij Donny binnenstapte en hij mij wist te vertellen van de Indische en de Nederlandse bril werd er heel wat duidelijk.

Donny leerde mij kijken door twee brillen. Hij legde uit dat het voor mij uitmaakt door welke bril ik kijk. Dat is afhankelijk van het soort mens waar ik op dat moment mee te maken heb.

Mijn Indische bril is medelevend, onderdanig en, voor Nederlandse begrippen, té gastvrij. Mensen begrijpen dat niet, zouden er onbedoeld misbruik van kunnen maken en ik zou dan over mijn eigen grenzen gaan zonder dat de ander dat door zou hebben. Er zou ook zomaar opzettelijk misbruik gemaakt kunnen worden van mijn goedheid. Ook is het respect naar anderen anders. Volwassenen zijn altijd in Indische families altijd tante, oom, pa, ma, opa of oma. Je bent al snel familie en er bestaat geen koude kant.

Mijn Nederlandse bril is afstandelijk kat uit de boom kijkend, zakelijk en gepast vriendelijk. Je weet wat je aan elkaar hebt, bent duidelijk en de grens aan je voeten, daar stap je niet zomaar overheen. Volwassenen worden aangesproken bij hun voornaam en er bestaat een koude en een warme kant. Natuurlijk zijn er uitzonderingen, dit is over het algemeen genomen.

Als Indisch mens besta ik uit deze twee culturen. Het lastige daarvan is dat emoties als iedereen zielig vinden of zaken vergoelijken, niet opgaan in de Nederlandse Ik-maatschappij. Ondanks dat ik hier ben geboren en getogen, zit het Indo zijn in mijn genen en in mijn bloed. Mijn opvoeding speelt daarin ook een rol.

Mijn ouders zijn Indisch, inclusief de gewoontes, met een vleugje Nederlands. En ook zij hebben moeilijkheden gehad in het verleden. Het zorgen voor en pampere van mijn, toen nog, dominante vader brak mijn moeder uiteindelijk op. Ze wilde ook andere dingen doen dan alleen zijn koffie voor hem zetten, zijn verhalen aanhoren en het eten koken. Dat kon, maar alleen met haar Nederlandse bril op. Niet met de Indische bril. Ze heeft zich eerst los moeten vechten, en

om mijn vader echt duidelijk te maken dat ook zij begrip en waardering nodig had, moest ze eerst tijdelijk bij hem weg. Mijn vader accepteert nu al vele jaren de ‘nieuwe’ ma, die zowel haar Nederlandse als haar Indische bril gebruikt. Ze laat zich de kaas niet meer van het brood eten. Soms zegt mijn vader gekscherend dat hij de ‘oude’ ma leuker vond, maar drukt daarna snel een kus op haar hoofd. Ook hij draagt, zonder er zelf erg in te hebben, inmiddels om en om de twee brillen. Hij drukt het alleen wat anders uit. Hij noemt zichzelf een Bounty: wit vanbinnen, bruin vanbuiten, met een tropische verrassing. Het is maar hoe je het wilt noemen. Ik vind het subliem gevonden.

Als ik mijn moeder iets belangrijks vertel, merk ik dat ze tijdens het gesprek switcht van bril. Ze heeft dan te doen met mij en vindt het zielig. Dan schuift heel langzaam de Indische bril naar voren. En als ik dan vertel dat ik voor mezelf ben opgekomen of keuzes heb gemaakt tegen de wil in van de ander, dan vraagt ze geschrokken: “O jee, is hij dan niet erg kwaad geworden?”

Heel even schrik ik dan van de opmerking, maar kan mezelf dan herpakken door te vragen of het belangrijk is dat iemand kwaad wordt omdat ik keuzes maak die goed voor mij zijn. Uiteindelijk zegt ze dat ze trots op me is. En weet ik dat ook zij zich heeft herpakt.

Ik was me niet bewust dat de innerlijke onrust, de strijd en het niet kunnen vinden van mezelf een groot deel te maken had met het bloed van twee culturen. Je hoort nergens bij. “Natuurlijk hoor je er gewoon bij,” zouden veel mensen zeggen. En dat is ook lief, en zorgzaam. Maar in Indonesië ben ik een buitenlander en in Nederland ook. Innerlijk woedt er nog steeds die oorlog en soms duikt opeens weer dat verhaal

van het eregeld op, zodat ik me boos kan maken om de Indo die “*Sudah* laat maar” zegt. Gewoon om geen zaken overhoop te halen, om de lieve vrede te bewaren en om vooral aardig gevonden te worden.

Ik ben de derde generatie Indo in Nederland. Door de gebeurtenissen die mijn ouders hebben doorgemaakt, ben ik gevormd. Ik heb leren leven in Nederland, in mijn achterhoofd wetende dat mijn *roots* ergens anders liggen. In een land dat niet meer bestaat. Mijn leven lang ben ik mensen al aan het vertellen hoe het komt dat ik niet Indonesisch ben, maar Indisch, en dat dat heel iets anders is. Ik wist dat vroeger ook niet. Het was niet belangrijk. Belangrijk was dat wij hardwerkende, aardige personen werden, die het konden redden in het leven, en in Nederland.

De hele geschiedenis van Nederlands-Indië komt helemaal niet voor in de geschiedenisboeken van school. Men weet bijna niets van die oorlog daar en de nog ergere Bersiap tijd na de oorlog. Onze ouders en grootouders spraken er niet over. Ze zwegen liever over wat er gebeurd was en wat voor lijdensweg het was. Hoe konden wij dan weten wat er gebeurd is, wat ze meemaakten, waar wij vandaan kwamen, waar we naartoe wilden?

Toen ik ongeveer negen jaar was, kwam mijn nichtje tussen neus en lippen door met de mededeling dat mijn opa mijn echte opa niet zou zijn. De man die zei mijn opa te zijn, was ‘gewoon’ een stiefopa. Die informatie kwam bij mij binnen als een bom. Het ruïneerde mijn geloof in eerlijkheid en oprechtheid.

Huilend vroeg ik mijn moeder om uitleg. Ze schrok enorm, want het was niet de bedoeling dat ik ooit te weten zou komen dat opa haar echte vader niet was. Wellicht was mijn

nichtje dat per ongeluk te weten gekomen en had het met mij willen delen, niet-wetende dat ik me dat zo zou aantrekken, familiemens dat ik was, en nog steeds ben.

Mama vertelde het verhaal van oma, haar moeder, die in Nederlands-Indië, nog voordat de Tweede Wereldoorlog uitbrak, verliefd werd op een Nederlandse marinier die daar gestationeerd was. Het hele fijne wist ze er niet van, maar hij zou groot zijn en rossig haar hebben. Hij zou haar op handen hebben gedragen en haar de wereld hebben beloofd. Hij zou in Groningen wonen en beloofde haar ooit mee te nemen naar Nederland. Waar ze zouden trouwen en waar ze kinderen zouden krijgen.

Mijn moeder vroeg mij het voorval te vergeten. Maar God, hoe kon ik dat? Mijn moeder had gewoon een andere vader! Als ik naar haar keek dan zag ik mijn oma, maar ergens ook weer niet. Dat andere in haar, dat zou hij dan moeten zijn. En zou ik ook op hem lijken? Het intrigeerde mij enorm.

Mijn leven ademde het verhaal van mijn Indonesische oma en mijn Nederlandse opa, die elkaar leerden kennen in het prachtige Nederlands-Indië. En elkaar helaas ook weer kwijtraakten. Dat ik niet alles weet, komt door het zwijgen. Ik heb mijn oma en opa een liefdesverhaal gegeven. Een verhaal zoals ik denk dat het gegaan is. Oma is jong overleden en heeft nogal wat geheimen mee haar graf in genomen. Maar na mijn ontmoeting met opa is er voldoende voer geweest om het verhaal te schrijven. Opa hield overduidelijk veel van oma. In ieder geval heeft hij mij de indruk gegeven dat hij van haar hield.

Onze geschiedenis mag niet verdwijnen. Onze moeders, tantes en omaatjes zijn of stokoud, of helaas al overleden.